
Književna poročila

bratov, ki ga Pastúškin ni primerno razložil. Zgledov tako tesne slovstvene kolaboracije literarna zgodovina ne pozna mnogo. Skupni avtorji raznih francoskih in drugih vaudevilleov ali pa — recimo — pisatelja Paul in Victor Marqueritte in brata J. & H. Rosny se v tem primeru z Goncourti pač ne morejo meriti. Zakaj Edmond in Jules sta že zunanje živela tako združno, da se do zgodnje smrti mlajšega Julesa od prvih početkov skupne tvornosti nista ločila niti za en dan. In vse do njiju nasilne razdružitve nihče ni vedel, kako sta brata soudeležena na sestavljanju številnih razprav in romanov. Šele osamljeni in ostareli Edmond je v spominskem romanu «Frères Zemganno» (1879., zgodba dveh ciganskih bratov=akrobatov, Nella in Giannia) in v zapiskih «Journal des Goncourt» (IX. zvezek) pojasnil svetu skrivnost njiju sodelovanja. Najprej simbolično v romanu, ki o njem sam pravi, da je po dolgi vrsti naturalističnih romanovih študij samo «une tentative dans une réalité poétique, mêlée à du souvenir». Potem pa kar naravnost v dnevniku z besedami: «Moj brat je bil vesele, nervozne in razborite, jaz pa melanholične, sanjave in zbrane narave». In na drugem mestu: «Moj brat je bil izurjenejši stilist, mojster sloga in končno bolj pisatelj kot jaz, ki sem ga takrat prekašal samo v tem, da sem se znal bolje razgledati krog sebe... Jules je pazil na slog, jaz pa sem usmerjal stvaritev dela.»

Roman «Renée Mauperin» (1864.), plod izpopolnjujočega se skupnega dela pisateljske dvojice Goncourt, je eden značilnih umotvorov bogatega francoskega devetnajstega veka. V tehniki naturalistične znanstvenosti, v oblikovno posebnem «style impressioniste» in izbranem besedišču «écriture artiste» nam pisatelja pripovedujeta zgodbo modernega meščanskega dekleta, ki je danes postala klasična, tipično nežna, smejoča se, sanjava in ponosna, se rada dostojno zabava, je dokaj naobražena, igra klavir (Chopina, Wagnerja in Griega!), čita romane, kramlja o slovstvu in umetnosti sploh in slika ljubka tihožitja. Snubce po vrsti zavrača, ker se ji zde vsi smešni. Naravo in prostost ljubi nad vse.

Tej, skoro bi rekel eterični dekliški postavi zoperstavljata avtorja mladeniča prošlega stoletja, Renéejinega brata Henrija, ki nad njim vlada neizprosna «raison». Praktičen je, bogastva željan, živi pariško salonsko življenje, mnogo se peča s politiko in teoretično tudi s poljedelstvom. Njega, sestro Renée in vso družbo, ki se giblje okoli njiju, sta brata Goncourt opisala z njima in naturalistom lastno dokumentarično natančnostjo. Zato je roman izredno fin, izrazit, sočen in točen. In dokaj težak za prevajanje.

Slovenski prevod te imenitne knjige je precej površen, okoren, skromen. Videti je, da je prevajalec P. V. B. zelo hitel in da se ni oklenil dela s tako ljubeznijo in takim navdušenjem, kot sta ga Edmond in Jules Goncourt vredna in potrebna, da se končno v izvirnik ni dovolj uživel in poglobil. Premnoga lepa mesta (zlasti na koncu romana ob dekletovem umiranju) in več važnih stavkov in opazk je slovenitelj kar kratkomalo izpustil. Original ima 65 poglavij, prevod pa samo 55! Avtorjevimi odtehtanim izrazom P. V. B. prečesto ni našel v slovenščini adekvatnih poznamenovanj. Posebnemu, impresionističnemu slogu se prav nič ni skušal približati. Posredil nam je francosko umetnino, ki je v tej slovenski obleki mnogo, mnogo izgubila.

Pavel Karlin.

Dr. Ivo Šorli: V deželi Čirimurcev. Podzemski povest za mladino. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Ideja za to mladinsko povest je zelo srečna in popolnoma v duhu starih lepih zgodb, ki smo jih uživali za mlada. To je nekaka liliputanska robinzonada,

Književna poročila

ki jo doživita dva dečka: Po naključju najdeta vhod v podzemeljsko kraljestvo, kjer bivajo pritlikavi ljudje, Čirimurci; eden postane njihov kralj, drugi vojvoda, in slednjič, po vojskovanju, prideta zopet na svet. — Povest ima lepe momente in originalne domisleke, a vkljub prijetni in ljubki snovi ni pisana s tisto gorkoto in pristrčnostjo, da bi ogrela in fascinirala. Ni temperamenta, plastike in umetniške sile, ki bi prepričala mladega čitatelja, da bi se popolnoma zamislil in uživel v pravljico kraljestvo pisateljve fantazije, ki jo namesto solnca razsvetljuje moder kamen, in katere prebivalci smrti ne poznajo. S tem pa nikakor ne odrekam povesti znatne vrednosti tudi v vzgojnem zmislu že zbog njene antimilitaristične tendence, ki jo je pisatelj delcu podtaknil. C. Golar.

Dve knjigi o Bedřichu Smetani. **Zdeněk Nejedlý: Bedřich Smetana.** Ljubljana. 1924. Tiskovna zadruga. (Prevod iz češčine.)

Za proslavo 100letnice rojstva velikega češkega in svetovnega skladatelja smo dobili tudi mi Slovenci kratek oris njegovega življenja in delovanja. Prevod izpod anonimnega peresa je v lični opremi, s skladateljevo sliko in seznamom njegovih najvažnejših del izdala delavna Tiskovna zadruga. O vsebini knjige bi bilo odveč pisati, ime najvzornejšega češkega biografa zadostuje za spoznanje, da smo dobili s to knjigo temeljit in globoko zajet popis Smetanove življenske poti in njegovega dela. Jako zanimiv, poučen in točen je tudi uvodni sestavek o slovanski glasbi sploh. Prevod je gladek, moti pa očitno dejstvo, da ga ni priredil glasbenik ali glasbeno naobražen prevajalec, kakor bi bilo pričakovati po vsej pravici. Neinformiranega prevajalca izdaja v prvi vrsti nediferencirana in često napačna raba pojmov «godba» in «glasba», ki se v tem prevodu namostujeta izmenoma v istem pomenu, kar pa ne odgovarja resničnemu značaju teh besed. Tako je napačno trditi, da je Smetana zložil «godbo» k «Prodani nevesti», kajti skladatelj zloži «glasbo», ki jo izvaja «godba» — v pomenu orkester. Iz poslednjega pa je tudi razvidno, da ne gre reči «godbena pesem» skladbi za klavir, ker klavir ni «godba», temveč instrument in se dá pesem za klavir nazvati kvečjemu «instrumentalna pesem». Prevajalec bi se pri potrebni pazljivosti kaj lahko izognil mnogoštevilnim takim in sličnim ter tudi slovničnim napakam, ki otežujejo razumevanje knjige. V ostalem pa bo knjižica prav dobrodošla vsakemu glasbeniku in laiku, posebno pa neredkim ljubiteljem Smetanove muze, ki bi se hoteli v domačem jeziku poučiti o delovanju in nehanju velikega skladatelja.

Druga jugoslovanska knjiga o Bedřichu Smetani je izšla pod naslovom **Miloje Milojević: Smetana, život i dela**, v založništvu S. B. Cvijanovića v Beogradu 1924.

Ta knjiga je kakor prejšnja izšla v spomin Smetanovega rojstva s približno isto, le malo obširnejšo vsebino. Temeljiti glasbenik je tu podal svojo individualno in že radi tega zanimivo razlago Smetanovega življenja in — v drugem delu — njegovih skladb, pri čemer mu dobro služijo pridejani notni primeri. Koncem knjige je seznam Smetanovih del in najvažnejših knjig o njem. Zanimivo je tretje poglavje, ki govori o Smetani in muzikalnih genijih Slovanstva. Oprema knjige je jako lepa; v okras ji je okoli dvajset lepo uspelih slik. Tudi ta knjiga zasluži uvaževanje naših glasbenih interesentov in dokazuje s prejšnjo vred, da smo se i mi Jugoslovani potrudili, da dostojno, po svojih močeh, proslavimo obletnico velikega slovanskega genija. L. M. Š.